Poštnina plačana v gotovini. Leto XXII. Dolnja Lendava, 27. decembra 1935. Štev. 52. Cena 1 Din.

Naročnina: doma na skupni naslov mesečno 2 D., na posameznoga 2 Din. 50 par.
V inozemstvo mesečno 6 Din. Z M. Listom, M. Ogračekom i kalendarom letno 100 Din.
Plačati se mora bar mesečno naprej.
Štev. položnice 11806.
Rokopisi se ne vračajo.

NOVINE SLOVENSKE KRAJINE

Vredništvo v D. Lendavi hš. 67, uprava v Črensov-
ogласi do 10 reči 5 Din., više vsaka reč 1 D. 50 p. i oglasna taksa poseb!. Popüst po dogovori.

Pregled dogodkov v preminočem leti.

Splošen pregled.

Nasprotja med narodi i državami, od šterih smo mislili, da jih je svetovna vojna pokopala za vsikdar, so začela delovati z novov močjov. Tem nasprotjom so se pridrüžile šče nove sile, štere vsikdar resneje postajajo nevarne za mir. Vüpanje na „večni mir" vsikdar bole vmira, na političnom obzorji pa se pojavlajo vsikdar žmetnejši, čarni oblaki, ki nam ne obetajo ravno prelepe prišestnosti.

Nepristranski opazovalec razmer mora priznati, da menka svetovnoj politiki oziroma možem, šteri jo vodijo, trdna točka, ar je politika oddaljena od *Kristušovoga križa* i je preveč pod vplivom brnenja strojov, ki izdelüjejo morilno orožje. S statistikami je naimre dokazano, da zaslužijo velekapitalisti pri izdelavi topa trikrat telko, kak če bi napravili iz istoga falata železa — poljedelski stroj. Torej se njim bole splača proizvajati topove, da pa tej ne bi ležali brez haska, trbej zanetiti vojno. Ar se oborožüjejo velesile, silijo s tem menše države k oboroževanji. Račun pa plača — siromak davkoplačevalec, ki ga tem žmetneje plača, ar smo šče izda v težkoj

gospodarskoj krizi,

štera pri nas tüdi v tom leti šče ne popüstila. Opažajo se zato li znaki zbolšanja i vüpajmo se, da bomo na konci prišestnoga leta lehko ugotovili, da smo krizo prestali.

Ništerne so poskušale rešavati krizo z razvrednotenjom penez i opüstitvijov zlate podlage (Anglija, Ameriške Zedinjene države, Čehoslovaška, Italija.)

V industrijskih državaj je žmetno pitanje

brezposelnost,

štera pa se je prikradnola tüdi k nam, ki smo izrazito agrarna (poljedelska) država. Za podpiranje brezposelnih so izdale države že na stotine miljonov penez v obliki podpor. Ar pa so pri razdeljavanji podpor mogoče velke zlorabe, so v večini držav začnoli

z javnimi deli.

Država brezposelnomi ne davle več podpore, pač pa skrbi za velika javna dela, ki prinašajo nezaposlenim lüdem zadosta zaslužka bar za skromno življenje. Te način odpravlanja brezposelnosti je uvedla tüdi naša država. Vlada je dala edno miljardo dinarov za javna dela (ceste, železnice, mostovi). S temi penezami bo omogočeno vnogomi brezposelnomi siromaki, da bo najšeo delo i si z njim zaslužo vsakdanešnji krüh.

V Austriji i Nemčiji pa se je razvio sistem

„prostovolnoga dela",

ki davle delavci le hrano, stanovanje i delavno obleko, v penezaj pa samo jako male zneske. Te način ma vojaško organizacijo i ne čüda, da se širi zlasti v državaj, kde je vojaška služba po mirovnih pogodbaj omejena.

Navelci pa je začao reševati brezposelnost Roosevelt, predsednik Združenih držav Sev. Amerike. Vpelao je tkzv. *Nira*, s šterim je vpelano tridesetvörno delo na tjeden. Skrajšanje delovnoga časa pri nespremenjenoj mezdi (delavskoj plači) naj odpre nezaposlenim delavcom pa dveri v delavnice.

Samo malo je šče držav, ki so obdržale demokratični red v svojoj državi. Med sebov se bojüjeta dva sistema: *fašistični i sovjetski (komunistični)*. Fašistični sistem sta vpelali predvsem Italija i Nemčija, sovjetskoga pa Rusija i Mehika. Nešterne države (Avstrija, Portugalska) pa so vpelale stanovsko korporativno vreditev države.

Agrarnim državam povzroča velke skrbi

vreditev kmečkih dugov.

Velika obremenitev kmečkih gospodarstev z dugovi ne preti vničiti samo kmetska posestva, nego jako tlači tüdi celoküpne finance agrarnih držav. Tüdi pri nas je veliko gospodarsko pitanje pravilna rešitev kmečkih dugov.

Pod žmečavov dugov i drügih gospodarskih bremen pa ne ječijo samo kmetje, nego tüdi drügi stanovi v vseh evropskih i zvünevropskih državaj. Po sveti naimre vedno bole stopa v veljavo načelo

avtarkije,

t. j., da šče država vse svoje potrebe poravnati z domačimi pridelki i izdelki i ne mara uvažati stvari, štere bi si lehko sami doma napravili. Gospodarsko stisko povečavajo šče visiki *carinski zidovi*, ki so nevidno pozidani na mejaj.

Vseširon pa vidimo, da gospodarska sposobnost, velka auktoriteta (ugled) i velka moralna kvaliteta državnikov premagajo najbole kritične položaje. Zato se vüpamo, da tüdi sedanja gospodarska stiska ne nepremagliva ovira na poti do političnе, gospodarske i moralne preporoditve narodov po vojni.

Po širokom sveti.

Če idemo na kratko potovanje po sveti i ga začnemo v najvekšoj dnešnjoj državi

v *Angliji*, smo vidili, da je v preminočem leti odstopila Macdonaldova vlada i je prevzela posle konservativna Baldwinova vlada. Oči celoga sveta so bile lani dvakrat obrnjene v London: ob zdavanji Kentskoga vojvode s princesov Marino i ob velikih proslavaj 25 letnice vladanja krala Jurija V.

Tüdi v *Franciji* je bilo preci dogodkov, za štere se je zanimao svet. Dne 9. oktobra 1934. je pod usodnimi streli v Marseilli spadno naš krao Aleksander I. Zediniteo. Poleg njega je bio bujti tüdi francoski zvünešnji minister Barthou. Flandinovoj vladi je sledila Lavalova, ki je prevzeo tüdi zvünešnje ministerstvo. V zvünešnjoj politiki igra Francija velko, če ne celo odločilno vlogo. Sklenola je pakt z Rusijov i Italijov. Stavinskyjova afera, ki je tak razburjala svet pred letom, je potihnola. Staro nasprotje med Francijov i *Nemčijov* se je nikelko zmenšalo z izidom Posaarskoga plebiscita, po šterom je pripadnolo Posaarje Nemčiji. Plebiscit so odločili v nemški hasek katoličani, šteri pa so zdaj za to uslugo jako slabo poplačani.

Četüdi je bilo Nemčiji po mirovnih pogodbaj število vojaštva omejeno, se je li Nemčija po tiho oboroževala i kda se njoj je vidilo zadosta skrivanja, je proglasila svojo oboroženost i uvedla splošno vojaško obveznost.

V težki spor se je zapleo Hitler s katoličani v Nemčiji i z židovi. Oboje gleda naimre nemški narodni socijalizem kak nekaj nenemškoga, tihinskoga, ka je potrebno zatreti. Narodni socijalisti bi radi ustanovili v Nemčiji nekšo narodno cerkev, ka pa bo zavolo silnoga odpora katoličanov težko šlo. Nihče ne je pričakuvao, da šče pa pride kda v Nemčiji do *kulturnoga boja*. Po podpisi konkordata je naskori začela nemška vlada omejevati svobodo katoličanov. Prišlo je že tak daleč, da zapirajo pod krinko „političnoga katolicizma" redovnike, redovnice i katoliške dühovnike, ki ne smejo več niti s predgance oznanjati bože reči. Nemški škofje so se zbrali v Fuldi i ostro obsodili takše ravnanje vlade. Ar ma Nemčija velko brigo s „čistostjov" nemško-germanske rase, je izdala vlada zakon proti židovom, ki so postanoli s tem zakonom narodna manjšina.

Nacijonalni socijalizem pa se ne omejüje samo na Nemčijo, nego se širi tüdi v *Avstrijo* i komaj čaka na ugodno priliko, da pridrüži, čeprav s silov, Avstrijo Nemčiji. Po žalostnoj smrti dr. Dolfussa je prevzeo vlado dr. Schuschnigg (Šušnik), ki je po rodi koroški Slovenec.

V zvünešnjoj politiki je Avstrija popunoma opreta na Italijo. Vlada se jako trüdi, da omili gospodarsko stisko i gradi v zadnjem časi preci novih cest, ki so potrebne italjanskim vojaškim načrtom. Italija potrebüje Avstrijo predvsem zato, da ne meji sama neposredno na Nemčijo.

V zadnjem časi pa gleda Evropa s skrbjov na *Italijo*. Mussolini je obrno svojo zvünešnjo politiko i je skleno s Francijov pakt, s šterim si je pridobo dragocenoga zaveznika, nato pa je napno vse svoje sile, da pridobi Italiji novo kolonijo v vzhodnoj Afriki — Abesinijo.

Povod za italjansko ravnanje je dala mala praska med Italjani i Abesinci pri stüdenci Ual-uali. Kak so Japonci pred leti zavolo vmora ednoga stotnika zaseli velikansko Mandžurijo, tak ščejo zdaj Italjani porabiti te spor za zasedbo Abesinije.

Abesinija je bogata dežela v Vzhodnoj Afriki. Njeno ozemlje skriva v sebi bogata najdišča rüdnin i petrola. Poleg toga je zemlja jako primerna za gojitev bombaža, ki se nüca za tekstilno (tkalsko) industrijo. To je glavni vzrok, zakaj šče meti Italija to zemlo. To bogato deželo so pa že pred leti našli — *Japonci*, ki so znali pridobiti naklonjenost Abesincov i so jo preplavili s svojimi izdelki. Oglaša se pa šče tretji tekmec, šteromi tüdi ne vseedno, čida je Abesinija. Na Abesinskoj zemli je jezero Tana, iz šteroga izvira Modri Nil, šteri davle rodovitnost angleškomi Sudani i Egipti. *Angleži* so zgradili do zdaj na Nili že dva velkiva jeza, s šterima regulirajo dotok v omenjenivi deželi, ki sta popunoma navezanivi na vodo iz Nila. Tak lehko eden sam angleški inženir pri zatvornici teh jezov prisili Egipt k pokornosti. Angliji je zato vnogo na tom, da ma v oblasti deželo, odked prihaja voda, ki namaka njene pokrajine. Vüpajmo se, da se trenje med temi državami ne razplameni v svetovni ogenj! Kda se zdaj dogodki v Abesiniji odigravajo s filmskov nagloščov, je naša žela, naj svet ne drvi v novo vojno, kda so nam se šče ne zacelile rane, štere nam je zadala prejšnja vojna.

Država, štera je z nami tesno zvezana, je *Češkoslovaška* republika. Lani so meli volitve, pri šterih se je jako povekšala nemška fašistična Henleinova stranka. V zvünešnjoj politiki zasledüje svojo stalno smer: ohranitev mira, močna Mala zveza i prijateljstvo s Francijov. Sklenola je tüdi pakt z Rusijov. Od teh smernic je ne mogeo odvrniti spor s Poljskov, šteri šče ne je ščista poravnani. Zdaj pa iščejo naslednika predsedniki republike Masaryki, ar se je te 85 letni državnik odpovedao svojoj najvišišoj časti. Misli se, da bo Beneš, dozdajšnji zvünešnji min. njegov naslednik.

Poljska republika hodi v zvünešnjoj politiki po svojoj lastnoj poti. Z Nemčijov je sklenola pogodbo od nenapadanja, preci pa se je oddaljila od Francije i Male zveze. Poljska šče valati za velesilo. Letos je vmro maršal Pilsudski, ki so ga pokopali poleg poljskih kralov v Krakovi v gradi Vaveli. Vlada je nikelko spremenila svojo politiko proti ukrajinskoj manjšini, štera je dobila tüdi svoje zastopnike v parlament pri letošnjih volitvaj, štere so se vršile po novoj ustavi, ki jo je potrdo Pilsudski malo pred svojov smrtjov.

V Rumuniji vodi zmerno notranjo politiko Tartarescu, zvünešnjo pa Titulescu, ki vala kak eden najbistroumnejših politikov.

Naj v novom leti naš dobri nebeski Oča blagoslovi naše življenje i ga vodi do zveličanja.

To želijo vsem svojim naročnikom i prijatelom NOVINE.

Kraljevina Jugoslavija.

Po tom izleti po sveti se vrnimo v domace kraje i poglejmo dogodke, ki so se dogajali v preminočem leti.

Po smrti krala Aleksandra I. Zedinitela vrši kraljevsko oblast do punoletnosti krala Petra II. kralesko namesništvo, ki ga tvorijo Njeg. Visočanstvo knez Pavle, Perović in Stanković. Iz konfinacije je bio izpüščen dr. Korošec, dr. Natlačen i drugi slovenski politiki. Po padci Uzunovičove vlade i režima zloglasne JNS je prevzeo vlado Bogoljub Jeftić. Slovenijo je zastopao v toj vladi bivši ban dr. Marušić. Kda je bio dr. Korošec obprvim v avdijenci pri knezi namestniki, je proso tüdi za dr. Mačka. To je tüdi dosegno i so ga izpüstili i je pri volitvaj 5. maja bio nosilec svoje liste. Jeftić pa je pozabo, zakaj je postao ministerski predsednik i je začao misliti, da je novi jugoslovanski „Führer" (Hitlerov naziv). Da bi ležej izpuno svoje načrte, je določo za 5. maj 1935. volitve narodnih poslancov. Vršile so se pod velkim pritiskom, pa denok ne je dobo niti polovice glasov. Po uradnoj statistiki je 46% volilo v Sloveniji. Ar je pa dr. Korošec proglaso volilno abstinenco, je dobo Jevtić—Marušič v Sloveniji v istini samo 23% glasov. Ostali procenti so bili potvorjeni. Jasno je bilo, da takši parlament ne je bio zmožen dela. Kda so se zbrali poslanci i začeli verifikacijsko debato (overovlenje mandatov), jo je otvoro proti običaji notranji minister Velja Popović. Njegov govor je izzveneo v besno napadanje opozicije. Dva drügiva govornika sta gučala šče hüjše. Jeftićova vlada je spadnola, ar so odstopili trije hrvaški ministri, vojni minister Živković i finančni minister Stojadinović. Kralesko namestništvo je nato poverilo sestavo vlade — v kresnoj noči — dr. Stojadinoviči, ki je zbrao okoli sebe šče dr. Korošca, šteromi je izročo najodgovornejše mesto — notranje ministerstvo, dr. Spaha i drüge. Vlada je včasi začela z delom. Znižala je zemliško dačo za 30%; to stopi v veljavo s 1. januarom 1936. Notranji minister dr. Korošec je nazaj vpostavo katoliška prosvetna drüštva v Sloveniji, štera je prle prepovedao ban dr. Marušič. Vlada je včasi pri prevzemi poslov sklenola konkordat s Svetov stolicov. S tem je vrejeno važno pitanje razmerja med kat. Cerkvijov in našov državov, štero pitanje so bivše vlade vsikdar odrivale. Važno politično pitanje, ki ga šče trebe rešiti, je tkzv. „hrvaško pitanje". Vlada se trüdi i vüpajmo, da se njoj posreči to prav rešiti, ar voditeo Hrvatov dr. Maček ne dela vladi pri njenom deli nikših ovir. Vlada bo pa napravila svoje v sporazumi z dr. Mačkom.

Če se zglednemo na zdajšnje politične razmere, vidimo, da skuša sedanja vlada vpelati nazaj spoštovanje zakonov, štero se je jako zmenšalo med lüdstvom. Slovenski narod gleda z velikim zavüpanjom v delo vlade, v šteroj ma tak odgovorno mesto ravno naš voditeo: slovenski katoliški dühovnik dr. Anton Korošec.

NEDELA

v božičnoj osmini.

Sv. evangelij po sv. Luki (2, 33-40).

V onom vremeni sta se njegov oča in njegova mati čüdivala tomi, ka se je od njega gučalo. In Simeon jih je blagoslovo in pravo Mariji, njegovoj materi: „Glej, te je postavleni v spadaj in v vstajenje vnogih v Izraeli in v znamenje, šteromi se bo nasprotüvalo, — in tvojo düšo presüne meč — da se razodenejo misli iz vnogih src.“ In bila je nekša prerokinja Ana, hcer Fanuelova iz Azerjevoga roda, že preci v letaj. Potem gda je preživela z možom sedem let od svojega devištva, je bila vdovica osemdesetštiri leta; ona je ne ta pustila cerkve, nego je s postom in molitvijov noč pa den Bogi slüžila. In ravno tisto vöro je prišla ta in hvalila Boga in od njega pripovedavala vsem, ki so čakali odrešenje v Jeruzalemi. Kda so opravili vse po postavi Gospodovoj, so prišli nazaj v Galilejo, v svoje mesto Nazaret. Dete pa je raslo in se krepilo, vsikdar bole puno modrosti in milost boža je bila z njim.

—

Berilo iz pisma svetoga apoštola Pavla Galačanom (L. 1—7): Bratje! Dokeč je tisti, ki bi mogeo herbati, ešče nedoleten, se nikaj ne loči od sužnja, či li ka je gospodar vsega, nego je pod čuvari in oskrbniki, do časa, ki ga je oča določo. Tak je tüdi z nami; kda smo bili nedoletni, smo bili zasužnjeni pod prvinami sveta. Kda je pa prišla punost časa, je Bog poslao svojega Sina, rojenoga iz žene, podvrženoga postavi, da bi odküpo tiste, ki so bili pod postavov, da bi tak sprijali posinovljenje. Ar ste pa sinovi, je Bog poslao Düha svojega Sina v naša srca, ki zove: „Aba, Oče!“ Zato si ne več suženj, nego sin; če pa sin, te pa dobiš tüdi za herbijo Boga.

*

„Glej, te je postavleni v padec i v vstanenje vnogim“ (L. 2, 34)

Kak je to mogoče, ka bi bio Jezuš ednim v zveličanje drügim pa v pogüblenje? Vej pa je On prišeo, da odreši ves svet. Istina je, On je odrešo ves svet, vse lüdi, samo ka človek more sad toga odrešenja prostovolno sprejeti, to je, vero more meti v odrešenje i po toj veri živeti. Brezi vere nega zveličanja. Ta vera ma svoj začetek že v zemelskom raji. Že tam je Bog Adami in Evi obečao Odrešenika i z verov v toga bodočega Odrešenika sta se zveličala. Ravnotak Abel, Seth, Noe, Abraham, Ižak, Jakob, Job, Tobija, David itd. Kak so oni to dosegnoli z verov v bodočega Mesijo, tak se zdaj po njegovom prihodi pred 1935 leti, zveličajo samo tisti, ki verjejo v Njega.

Prorok Šimeon je dobro vido naprej. Znao je, ka bo na sveti dosta malovernih, dosta celo takših, ki se bodo sramovali biti krščeniki i se hvalili v svojoj gizdi, ka so ne popovski hlapci nego slobodni. Vse, ka je sveto, mrzijo, dobre krščenike zaničüjejo ali celo preganjajo. Glave nosijo visiko, kak negda Farizeji, pa pravijo: Neščemo, ka bi te nad nami meo kakšo oblast! Proč ž njim! Na križ z njim, v grob ga skriti, da ga več ne vidimo. Ž njim vred pa se naj poberejo, njegovi namestniki. Kaj nam trbe kakše pope! Zakaj trošiti za cerkve? Rajši se naj da siromaškim družinam za krüh . . . Jezuša zametavlejo i zato jim bo to prineslo pogüblenje.

Ravnotak je s presv. Olt. Svestvom. Vsaki vernik, šteri pristopa k sv. obhajili s čistim srcom brezi vsakšega ali bar brezi velikoga greha, dobi od Jezuša pomoč, tolažbo, povnožitev posvečüjoče milosti i na konci večno zveličanje. Či bi pa što bio tak hüdoben, ka bi znajoč v smrtnom grehi pristopo k sv. obhajili, te bi samomi sebi jo obsodbo, kak piše sv. Pavel apoštol.

Tak, vidite, je z vsem drügim. Premislimo dobro to istino, pa či je potrebno, popravimo naše razmerje do Odrešenika.

Čehoslovaška.

Slovaški katoličani so se obrnoli na vlado, naj njim v Bratislavi postavi novo bogoslovno vseučelišče. Začasno pa bi bilo v Trnavi. Največ je odvisno od pogajanj med Svetov Stolicov i vladov. Čüje se, ka se ta pogajanja naskori podpišejo.

Politični pregled.

Domači.

Prve slobodne občinske volitve. Na Ježici pri Ljubljani so se vršile v nedelo, 15. decembra po vnogi letaj prve slobodne občinske volitve. Kak skoro vsešerom je tüdi na Ježici bio odstavleni zadnji od lüdstva slobodno zvoljeni župan, to je bio gosp. Sever, oča g. profesora Severa, šteri je nam dobro poznani bio z naše sobočke gimnazije. Pri zdajšnjih slobodnih volitvaj je bio zvoleni g. Sever Franc, sin prvejšega župana i brat g. profesora na listi Jugoslovanske radikalne zajednice. Dobo je 80% vsej glasov. Vsi drügi nasprotniki, bivši pristaši znane JNS stranke i vsi takzvani naprednjaki so dobili komaj 20% vsej glasov. Vidi se, da je lüdstvo že vsešerom obrnilo hrbet dozdajšnjim mogočnim gospodom, šteri so se dali voliti s pomočjov žandarov i oblasti. V slobodnih volitvaj tej gospodje strašno malo glasov dobivajo.

Novi župan Ljubljane. Kak po drügih mestaj tak je tüdi naša slovenska prestolica, bela Ljubjana mela na svojem najvišišem mesti lüdi, šteri so nej bili slobodno zvoljeni, nego kratkomalo ljubljančanom postavleni i ljubljančani so nikaj ne smeli povedati, če so z njimi zadovolni ali ne. Da se počasi lüdstvo nazaj pripravi na slobodo, je bio tüdi ljubljanski občinski svet razpüščeni i postavleni na najvišiše mesto v Ljubljani popunoma novi občinski odbor. Za novoga župana je imenüvani g. dr. Adlešič, advokat v Ljubljani, razumen, pošteni i vzgleden krščanski mož. Tak se bo tüdi Ljubljana v miri i slobodi lehko pripravila na nove volitve i na novo gospodarstvo, pri šterom bodo ljubljančani tüdi smeli kakšo reč povedati. To je tüdi edino pravilno i pravično. Što plačüje davke, naj ma tüdi pravico gledati, kem te penez, šteroga oni plačajo, ide.

Murska krajina i g. Benko, se gotovo nemrejo vživeti v to, da so zdaj malo inačiši časi nastopili kak so pa bili te, gda so se volitve ešče pod bajoneti vršile. Te je bilo ščista lehko biti zvoljen, ali bole povedano, postavlen za poslanca. Zdaj pa ma lüdstvo že nikelko več pravic i ma tüdi pravico povedati, če je s kem ne zadovolno. Naj g. Benko i njegova Murska krajina zato nikaj ne zamerijo našim Novinam, če je lüdstvo z njim ne zadovolno. Tomi so ne Novine krive, niti ne čerensovska falanga. Ravnotak je gotovo ne krivo tomi vodstvo JRZ za sobočki srez i tüdi ne g. Bajlec. Tomi bo najbrž kriv g. Benko sam. Naše lüdstvo vnogokaj vidi okoli sebe i zna tüdi vnogokaj povedati. Tak zna naše lüdstvo tüdi povedati i pokazati, da je v zadnjih štirih letaj g. Benko jako bogat gratao, i küpüje drage hiše po Maribori, naše lüdstvo pa je v tom časi jako siromaško gratalo. Jako dobro bi bilo, če bi g. Benko šo malo med naše lüdstvo i lüdstvi dobro razložo, kak je do toga prišlo. Toga njemi nišče ne brani i tüdi mi ne. Tüdi to bi dobro bilo, naj bi g. Benko našemi lüdstvi sam ali pa v svojoj Murskoj krajini povedao, da je bio on radikal te, gda so meli vlado radikali v rokaj, gda so meli glavno reč v Sloveniji v svojih rokaj naši Kramerovi demokrati, te je z njimi glasüvao, gda je dobila vlado v roke JNS, te je postao goreči njeni pristaš, zdaj pa, gda izgleda, da dobi vso oblast v roke JRZ, je prijavo svoj pristop k toj stranki. Znate, g. Benko, včasi se človeki kaj posreči, včasi pa tüdi ne. I če človek preveč se pa ta skače, zna ešče na konci gde spadnoti.

Svetovni.

Boji v Abesiniji trajajo naprej. Abesinci so v zadnjem časi začnoli močno napadati Taljane i majo tüdi preci sreče. V vnogih mestaj se je Abesincom posrečilo, da so premagali Taljane i vzeli Taljanom tüdi ništerna mesta, štere so dozdaj Taljani Abesincom odvzeli. Tak só Abesinci med drügim vzeli nazaj mesto Makale.

Velke težave Italjanov. Kak smo že pisali, majo Italjani v Afriki vnogo vekše težave, kak so si pa sami mislili. Italjani so svojo vojsko dobro oborožili z najmodernejšim orožjom, spravili v Afriko nad pol miljona lüdi, vse dobro preskrblene z vsem potrebnim poleg vsega pa majo Italjani ogromno število aeroplanov, tankov i automobilov. Italjani so se tak dobro pripravili i tak močno oborožili, da bi po njihovom računi v nikelko mesecaj brez posebnih težav lehko zavzeli polovico Abesinije, v pol leta ali največ v ednom leti bi pa morala biti cela Abesinija njihova. Na vse so Italjani računali, samo na to ne, da se bodo Abesinci tak junaško branili. Čiravno so Abesinci niti od daleč ne tak oboroženi kak Taljani, vseedno pa znajo, da se ide za njihovo slobodo, zato se branijo kak oroslani. Od začetka so Italjane püščali v notranjost svoje države, vse do visikoga gorovja, zdaj so pa začnoli Taljane od vsej strani napadati. Italjani so v velki škripcaj. Cest je malo, municijo i živež strašno teško dobivajo, z automobili je strašno teško voziti po pokrajinaj, gde nega cest, poleg toga mantra italjanske vojake vročina i razne bolezni, posebno malarije. Abesinci so pa včeni krajov, vročine, rabijo malo hrane i so nej tak podvrženi tistim boleznim v Afriki kak naši lüdje, šteri pridejo iz Europe ta doli. Abesinci so Italjane jako zmantrali tüdi s tem, da so se vudne vsikdar dobro poskrili pred taljanskov vojskov, vnoči so pa Taljane stalno napadali. Taljani so od začetka pošilali proti Abesincom največ tiste svoje afrikanske čarne vojake, šteri so že prvle spadali pod italjansko oblast v italjanskih kolonijah. Nego tej so se začnoli zdaj že proti postavlati. Tak Abesinci na svojoj moči čiduže bole pridobivajo, za Italjane pa cela bojna čiduže žmetnejša gračüje i nišče ne ve kakši bo konec te bojne. Gotovo bi za Italjane vnogo bolše bilo če bi te peneze, štere za bojno rabijo, za kaj drügo porabili.

Bojna v Abesiniji je draga. Iz podatkov po časopisaj je razvidno, da stane Italjane bojna z Abesinci mesečno nad 700 miljonov dinarov. Za te lepi penez bi si lehko Italjani vnogo več bogastva küpili kak pa zdaj dobijo od Abesinije z bojnov. Mogoče je pa tüdi ešče vnogo družin nesrečnih, štere zgübijo v nepotrebnoj bojni svoje sine ali svojega očo.

Pogajanja za mir. En čas je izgledalo, da bo prišlo med Abesinijov i Italijov do pogajanja za mir. Angleška i francuska vlada sta pripravili poseben predlog, po šterom naj bi Italija dobila polovico Abesinije, Abesinija bi pa dobila edno pokrajino pri morji i bi na te način mela pristop do morja, šteroga zdaj nema. Vnoge države so proti tomi ostro protestirale. Zastopniki teh držav so povdarjali, da je popunoma krivično, če Italija za to, da je po krivici napadnola Abesinijo i je do zdaj v bojni niti ešče skoro nikaj ne zmagala, dobi za te svoj napad polovico Abesinije. Abesinci so pa tüdi odgovorili, da ne odstopijo Italiji niti peden svoje zemle, nego, da se bodo branili do zadnje kaple krvi i do zadnjega človeka. Tak je te predlog prepadno i bojna se nadaljavle. Pravijo pa, da je žela i prošnja sv. oče pape, naj bi se obe državi zmirili i z bojnov henjali i za takšo rešitev i za mir v tej božičnih svetkaj moli ves krščanski svet.

Novi prezident Češkoslovaške republike, je po zvolitvi postano dr. Beneš, dozdajšnji zvünešnji minister bratske češkoslovaške države. Kak smo že pisali, je dozdajšnji predsednik T. Masaryk zavolo visike starosti i bolezni izjavo, da odstopi i je to tüdi včino. Novi prezident je vučeni človek, dober diplomat i mož demokratičnoga mišlenja.

Svéta Svetla (Lucija)

13. decembra.

V zimsko meglo in mrak
nam sije kot svetli oblak
tvoj sveti god.

Močna žena pred sodbo stojiš,
nevesta Duha hrabro govoriš:
„Naš Gospod

nam je jasno obljubil
vsem, ki nas je snubil:
Navdihnil vas bom!“

Okrog Tebe ogenj gori,
bolj tvoje oko žari:
„Branil te bom —

tvojo deviško lilijo
bom čuval neoskrunjeno!
Zato se ne ganeš

pa najsi izrežejo tvoje oko:
še drugo jim nudiš srčno,
da devica vstaneš —

Zato smeš gledati Presvetlega,
Boga na veke, Ženina
in svete vse . . .

—

Mi pa nečistost želimo
in svetlost iz srca podimo,
svojega in bližnjega —

Osmili se,
prosi za nas
zdaj in vsaki čas — Amen.

Cela ves Levijatin

v Volinji na Romunskom se je združila s kat. Cerkvov. Ves ma 800 düš. Dozdaj so bili pravoslavni. Ravnotak se pripravla za prestop v našo vero cela fara Mnišin—Pošjakova.

Iz misijonov.

Leta 1933 so misijonari spreobrnili 404.745 poganov. Nemški kardinal Schulte je blagoslovo dva aeroplana, s šterima do se misijonari vozili pri svojem apoštolskom deli. Eden aeroroplan nosi ime „Sv. Peter“ drügi pa „Sv. Paveo“.

Vladimir Aleksandrov,

pravoslavni škof v Sev. Ameriki je prestopo v kat. Cerkev.

GLASI.

SLOVENSKA KRAJINA.

Na podporo naših Novin je poslao en gospod dühovnik, ki se nešče imenüvati, 100 Din. En drügi svecki gospod, istotak neimenüvani, pa 50 Din. Bog povrni!

Beltinci. Dve krčmi sta zaprtivi zavolo nekšega suma vlačügarstva. Kda sodnija svoje pove, obširnej bomo poročali. Tečas nikoga ne sodimo.

Veliko veselje naših v Franciji. Više dvajseti naših izseljencov se je zbralo v Chateankouxi, kje so je obiskali, potolažili i spovedali 16. dec. preč. g. Župančič, izseljeniški dühovnik. Svojega veselja ne morejo pozabiti, zato je vlevajo tüdi v svoj krščanski list, Novine. Organizirala je obisk Plej Marija, Marijina družbenica, iz Črensovec.

Pertoča. Naša župna cerkev s. Helene je v nedelo 22. decembra poslüšala molitev i pesem svete meše naše šolske dece. Starejši smo malo pokvarili; dnes se lekaj moramo od mlajših včiti. Skoron bi naobrnili psalm: „Iz vüst dojencov si je pripravo slavo (Bog).“ Nekaj se šošnja, ka se tüdi pri Gradi pripravlajo za takšo ono.“

Črensovci. Cerkev je za božič razdelila med farne sirote 128 kg. mesa i 310 žemeo.

Marijini Listi so gotovi. Lepa *sto stranska* kniga. Puno düševnoga veselja najdete v njej. Zdaj v starom leti smo ga začeli razpošilati i ga za kratek čas vsi dobite. — Kalendare smo večinoma že razposlali pred božičom doma, vsi drügi je pa dobijo z Mar. Listom, kak smo naznanili, v teh prišestnih dnevaj.

Zahvala. Novine se vsem toplo zahvalijo za srčne pozdrave, ki jih je dobilo uredništvo i uprava za Božič i Novo leto.

Trnje. Na sveti post smo zakopali Sobočan Marijo, Andrašovo v Trnji, dobro krščansko mater i tretjerednico, iz štere hiše se je širio naš M. list. Naj počiva v miri i vživa sad svojega potrplivoga življenja. Molimo za njo.

Srečno novo leto želejo vsem svojim domačim, rodbini, poznancom, dühovnikom i celoj Slovenskoj krajini, *Lebar* Franc z Beltinec, *Casar* Franc z Filovec, vojaka v Skopljaj; *Škalič* Henrik delavec, Kuzma, *Žižko* Cilika, Nedela, *Sobočan* Verona, Trnje, *Sárjaš* Roza, Trnje, z okolišnimi našimi izseljenci, *Kavaš* Matjaš, Beltinci, *Fujs* Terezija, Prosečka ves, *Černi* Trezika, Renkovci, *Gröčl* Marija, Gornji Črnci, *Zver* Frančiška, Žižki, *Plej* Marija Črensovci, *Prša* Franciška, Ižekovci, *Horvat* Franc i sestra, Sv. Sebeščan, vsi iz Francije pa *Zakoič* Mihal iz Kovine. Nadale vojaki 4 let. polka iz Zagreba: *Petek* August od Lipe, *Sobočan* Štefan z Gomilic, *Jerebic* Jožef z Odranec.

Naši delavci v Franciji mislili na našo siromaško deco. Škalič Henrik. naš naročnik, dober krščanski mož, gda je poslao svojo ženo k svojoj deci domo v Küzdoblanje, se je spomeno z sirmaške dece v Slov. krajini i je med našimi lüdmi nabrao sledeče dare za siromaško deco v dinaraj: Škalič Henrik i Štefan, Kuzmo vsaki 10, Bunderla Cecilija, Dolič, 15·50, Grah Emilija, Grad, 9, z Moravec Gojdina Karol z ženov i Ivan vsaki 15·50, Kološa Marija 7·50, Peček Ludvik i žena, Tešanovci, 15·50, Cipot Ivan z ženov i Veronika, Sebeborci, vsaki 15·50, Fastelj Fana, Bokreči, 7·50, Šavel Kalman i žena, Vaneča, 15·50, Husar Franc i žena, Radovci, 15·50. Vsi delajo pri ednom gospodi i pošilajo srčne pozdrave svojim domačim, rodi, poznancom pa celoj Slovenskoj krajini želejo vsem blaženo novo leto. — Mi se pa v imeni sirot prav srčno zahvalimo nabirateli i smilenim dobrotnikom i prosimo maloga Jezušeka, naj je blagoslovi na tom i drügom sveti s svojov smilenov rokov.

Kramarovci. Vnogi pitamo, ali je mogoče, da majo deca pouka prosto na den spovedi in obhajila ali pa inda in to zavolo veselice z mužikov i plesom celo noč v prostori, gde mora drügi den okoli 100 dece vohati düh vina i tobaka pa komaj vzdrži. Takša veselica je pri nas v adventi, 19. decembra. Prosimo merodajno oblast, da v bodoče takšega izrablanja šole ne dopüsti. — Naša nemška dece so mela v tork, 17. dec. recitirano mešo s petjom. Našoj gdč. vučitelici pa serdiškoj gdč. Julki pri tom hvala za sodelüvanje. S. mešo je popevao g. jürjanski kaplan v našoj kapeli s. Florijana.

Oda se grünt v Murskom Središči poleg glavne vulice. Pitati pri g.
Čanadi Ivani, kovači
v M. Središči.
Prostor je primeren za trgovino i obrt.

Rojarom za novo leto.

Medena kemija.

Med zovemo tisto sladko reč, štero medene včele (Apis mellfico L. ie njene sorodnice) delajo na tak način, ka iz različnih medenih cvetov nabirajo sladko medeno vodo v svoj medeni želodček, ga tam spremenijo v pravi med, nato odložijo v celice gerp i tam zorijo.

Med delimo po nastanki različnih vrst, po načini pridelave i po kraji v šterom je nastao. Po nastanki ali boše povedano po tistoj sirovoj reči iz štere je med nastao ali ga včele delajo; razliküjemo sledeče vrste naravnoga meda:

a) Cvetlični med, šteroga so včele napravile iz sladke vode raznih cvetic. b) Med medene roze, šteroga surova reč se nahaja na listaj trave i drevja. (Te med je živalskoga izvora i ga povzročajo različne listnate vüši i buhe.) c) Med, šteroga surova reč se nahaja na iglastom drevji (bori jeliči). — Po nastanki je tüdi te živalskoga izvora. — Po načini pridelanoga razliküjemo: 1. med v gerpaj, 2. točeni med, 3. prešani med (s prešo prešamo medene gerpe), 4. žvepleni med (dobi se te, da včele zažveplamo). Toga nicamo samo za različne medene pogače.

Pri zgoraj naštetih medenih vrstaj, pa je v kemičnom sestavlanji jako velka razlika, i to je razvidno iz spodnjega.

Cvetlični med združüje v sebi od 70—80% cukra. Popunoma zreli med ne sme meti v sebi več, kak 20% vode. Če ma več vode, je ali nezrel ali pa pomešan z vodo. Cuker, šteroga združüje med v sebi se samo v maloj meri ujema s cukrom, šteroga mi nücamo za vsakdenešnjo potrebo. Cuker iz cukrnoga trsa i cukorne repe je kemično sestavljeni cuker. Razdelitev toga nam pojasni sledeče:

(Trsni cuker) $C_{12}H_{22}O_{11}$ in (voda) H_2O to nam pa da (grozdni cuker) $C_6H_{12}O_6$ in (sadni cuker) $C_6H_{12}O_6$. Da bo vsaki na jasnom pomenijo velke stampane litere: C je (ogljik ali Carbonium). Številke polek tej liter pa pomenijo, ka je vsake te reči vzeto telko delov.

Kak je tü razvidno, je po kemičnom razdeljenji nastao iz trsnoga cukra grozdni i sadni cuker, šteroga pa imenüjemo invertalni cuker. Zrel med ma v sebi 70—75% invertalnoga cukra. Nasprotno pa trsni cuker ali cukorne repe pa ima komaj 2—8% toga cukra. Nezrel med pa ma največ trsnoga cukra v sebi i zato menje redilni reči v sebi i se friško pokvari. Če med vzdržüje v sebi nad 10% trsnoga cukra i nad 20% vode, te mamo nezreli med pred sebov. Velko vode i malo trsnoga cukra pa nam potrjüje, ka je med mešan z vodov.

V različnih vrstaj meda se nahaja grozdni i sadni cuker v neenaki vnožinaj, v drügih več grozdnoga, kak sadnoga, v tretjih pa več sadnoga kak grozdnoga cukra v medi je odvisno njegovo kristaliziranje — to je strjevanje v kristale. Grozdni cuker se žmetneje topi v vodi kak sadni. Iz toga je razvidno, ka če med ma več grozdnoga cukra v sebi, se en del toga izloči i v medi nastanejo mali kristali. Friško kristalizira ajdinski, travni i lipov med. Nasprotno pa trnekov ostane več let v tekočoj obliki.

Če pri razdeljenji meda odštejemo ves cuker i vodo od 100, dobimo snovi (reči) brez cukra. Te brez sladkorne snovi so sestavlene deloma iz organske rastline, deloma pa anorganske rudninske snovi.

V medi nahajamo različne snovi, štere njemi dajo dober teki zdravilno moč. Imenüjemo je fermenti. Te snovi pa majo to lastnost, ka se pri vročini 50—60 C° vničijo i med s tem zgübi svojo življensko vrednost. Zato ga nesmemo pri razpüščanji segreti nad 40 C°

Če določeno vnožino meda sežgemo, dobimo v pepeli rudninske soli. V 100 g. medenoga pepela je od 0·05—0·25 g. rudninski snovi. Najmenšo vnožino rudninski snovi ma med od metuljnic. Nemci trdijo, ka so ugotovili pri takšem medi samo 0·01% rudninski snovi. Dognano pa je tüdi, ka trnekov med nema v sebi več rudninski snovi kak 0·05—0·1% i večkrat tüdi to ne dosegne. Rudninske snovi v medi v glavnom obstojajo iz fosforne kisline, vapna i železa. Iz toga je tüdi razvidno, zakaj doktorje tak priporočajo med za malo deco. — Barva toga pepela je navadno zelenkasta, to pa zato, ka je v tem pepeli pomešan tüdi mangan.

Če v raztopleni med namočimo modri lakmusov papir, postane te rdeči; to znači, ka med ima v sebi kislasto kemično delüjoče snovi.

Pri različnih preiskovanjih so se ugotovile tüdi različne rastlinske kisline. Na podlagi toga je med kemično, kislasta reč. En del teh kislin se spremeni z vodno paro v dišečo kislino, drügi del pa v nedišečo. Večina dišeči kislin je mravlična kislina. Dognalo se je tüdi, ka mravlična kislina pride v med iz giftanoga mehera včele. Mešanica šest vrst meda nam da 0·0072% mravlične kisline. Nekaj dišeče kisline pa so večina kisline masti.

Večina nedišeče kisline pa je mlečna i jabolčna kislina. Od mlečne je v 100 g. meda 0·0025 g., jabolčne pa 0·0019 g. Če je v medi več te kisline, se začne kvariti ali pa je že skvarjen.

V medi nahajajoče kisline majo po do zdaj dognanih skušnjaj dvoji namen. En del kisline delüje v to, da med dozori, drügi del pa, ka se trsni cuker spremeni v invertalnoga. V menši meri se ešče nahajajo v medi razne rastlinske snovi, štere njemi dajo okus, vonj i farbo.

Če si na podlagi toga zastavimo pitanje, šteri med je dragocenejši i šteri ma v sebi več hranilne moči, moremo etak odgovoriti. „Tisti med, šteri ma menje vode. Za nücanje i prebavlanje pa tisti, šteri menje kristalizira. N. pr. jeličov med se ne razliküje od cvetličnoga samo po okusi i barvi, liki tüdi kemično, ar ma v sebi dosta dixtrina.

V praktičnom čebelarstvi je velke važnosti to, ka je med od medene rose ne dober. Velko takšega meda pridelajo v srednjoj Ameriki i v okolici velkih sladkornotrsnih nasadov, kde se nahaja dosta roznih vüši, štere cecajo to sladko vodo na trst i s toga te včele delajo med medene rose. Ogromne vnožine toga meda vozijo na Evropski svetovni trg i delajo velko škodo našemi prvovrstnomi medi. To pa zato, ka ga zavolo obilnih medenih letin tržijo dosta falejše, kak mi lejko odamo našega, če ščemo, ka se nam bar samo trüd splača.

Ali se ščete svojega **REUMATIZMA, PROTINA** osloboditi?
Trganje i smicanje po teli i sklepi, otečeno telo, sklüčene roke i noge, trganje, smicanje i ščipanje po celom teli pa tüdi slabost oči so večkrat posledica reumatizma i bolečin v čontaj, štere trbe odpraviti, ar se bolečine šče vekšajo.

PONÜJAM VAM edno zdravilno, scalinsko kislino raztopeče, zmenjavo snovi i izločitev pospešüjoče **domače pitno zdravlenje**, štero se na umetni nacin ščista navadno sestavla po ednoj dobrodelnoj zdravilnoj vretini, štero je dobrotivna matizemla poklonila betežnim lüdem. Pišite mi včasi i dobite od mojih po celoj zemli obstoječih skladišč
ŠČISTA BREZPLAČNO
edno povučno raspravo. Sami se bodete osvedočili od neškodlivosti toga sredstva i od njegovoga hitroga delüvanja.
Zbiralno mesto poste:
ERNST PASTERNACK, BERLIN, SO.,
Michaelkirchplatz No. 13. Abt: H. 287.

Pisatelj Jožef Košič.

(Predavanje prof. V. Novaka na obč. zboru muzej. društva v Soboti 29. sept. 1935.)

(Nadaljevanje.)

Predaleč pa je šel v naslednjem dokazovanju: „na vogrskoj zemli prebivaš, z vogrskim krühom hraniš, z vogrskimi pravicami se braniš, pa denok neznaš vogrskoga jezika?“ (XIII.) Koristnost ednoga jezika v državi dokazuje s tem, da bi se obrt in trgovina lepše mogli razvijati, izobrazba bi se lažje širila in država bi se močno dvignila v vsakem oziru. Sedaj se pa različni narodi med seboj sovražijo v isti državi. Majhen narod si ne more preskrbeti dovolj izobrazbe; „sloven z samim svojim vandalskim jezikom nemore biti čeden, niti bogati postanoti, ar slovenje samo nikeliko dühovnih knig majo, štere toti vu sebi zdržavajo summo vere krstšánske“ itd., ne more si pa prisvojiti raznih potrebnih ved. Kdo bi tudi na svojo škodo Slovenom knige pisal, saj med njimi večji del ne zna čitati, če pa zna, pa vse mrzi, kar je novo in ne „od njega najdeno“. Madžarski jezik pa ima mnogo vsakovrstnih knjig. Najlažje bi si pa prisvojili madžarščino z izmenjavanjem šoloobveznih otrok; slovenski otroci bi obiskovali šolo v kaki madžarski vasi, madžarski pa med Slovenci. Toda Slovenci ne bi smeli med seboj slovenski govoriti. Pozneje bi se tudi medsebojno ženili. Ob koncu postavlja pisatetj za vzgled tiste Nemce, Slovake in Hrvate, ki so se tudi naučili madžarščine.

Kakor ostala Košičeva dela, preveva tudi ta uvod zelo močna želja, izobraziti svoje zapuščeno ljudstvo tako v gospodarskem, kakor v duševnem pogledu. V tedanjem položaju tudi ni našel izhoda iz naše slovstvene revščine in je pravilno presojal stanje. V madžarščini je videl le sredstvo za dosego izobrazbe, kakor sam jasno povdarja, toda prezrl je posledico prisvojitve madžarščine: taka deca bi res postala „povogrinjena“, kakor sam pravi. Saj vidimo še danes, kako zelo se je zajedla madžarščina v naš jezik in v miselnost ljudi. Samo gorečnost širitelja prosvete opravičuje Košiča, da je s tako zgovornostjo, citiranjem svetopisemskih izrekov in z navajanjem čuvstvenih nagibov zagovarjal potrebo znanja madžarščine. To Košičevo dvojnost kaže tudi raba narodnostnega naziva: v naslovu knjige in še dvakrat v uvodu rabi izraza „vandalski“ in „Vandalus“, sicer pa „Sloven“ in „slovenski“.

Naslednje Košičevo delo in obenem najbolj slovensko je „Zobrisani *Sloven in Slovenka* med Mürov i Rabov“, izšlo ananimno med l. 1845—48 v Körmendu. To vzgojno delo je Košič napisal pod vplivom Slomšekove knjige „Blaže in Nežica v nedeljski šoli“ (Celje 1842). Po Slomšeku je vzel cela poglavja, vendar pa je dal Košič nekaterim poglavjem čisto svoj okvir, kar priča, da ni bil morda le nespreten prepisovalec ali kompilator, marveč je znal snov prilagoditi razmeram krajine, za katero je delo napisal. — Prva poglavja tega dela govori v šoli in sicer tako, da kažejo njene koristi in njeno potrebo. V sledečih poglavjih poučuje pisatelj o lepem vedenju v cerkvi, v družbi, dalje o snagi, daje nasvete hlapcem in deklam, govori o koristi cepljenja osepnic, nastopa proti vražam in praznoverju; poseben odstavek je namerjen Luthru in verskim razmeram v Slovenski krajini. Ta odstavka sta docela samostojno zapisana. Knjigo zaključuje „Pesemski pristavek“. To Košičevo delo je tako prežeto vzgojnostnega prizadevanja in tako vsestransko vpošteva vse strani ljudskega življenja, da nima para le v slovstvenem delu prekmurskih pisateljev, po osredotočenosti in zgoščenosti pa presega Slomšekovo delo, na katero se naslanja. — Tudi jezikovno je vplival Slomšek na Košiča; taki primeri prevzetih besed so: pismenka, slova, pasuha, molek, mlevcov; vesolni itd. — Moral pa je uporabljati Košič še kak vir, izmed slovenskih je rabil n. pr. še čitanko Petra Musija iz Slomškovega kroga. To delo je eden najzgovornejših dokazov kulturnih stikov med Slovenci na obeh straneh Mure in dobro bi bilo, da bi to dejstvo obenem s podobnimi dokazi — bilo znano že pred našim osvobojenjem, pa ne bi bila stena ob Muri tako visoka in ne bi kazali Madžari — vsaj znanstveniki — le na to, kar smo prejeli od Madžarov.

Kakor v tem delu ni več sledu o simpatijah do Madžarov, tako je v naslednjem spisu Košič pokazal drugačno ljubezen do Madžarov, kakor v slovnici. To delo so „*Zgodbe vogrskoga kralestva*“, izšle 1848. l. Madžarsko zgodovino obravnava Košič tu po kraljih od sv. Štefana do Ferdinanda V. Za njegovo narodnostno mišljenje je značilno, kar piše o Ogrih v začetku dela: „. . . da so zdaj cesto najšli v Panonijo i se ne dajo več od etec. Panonske dobroute so pri etoj priliki ovohali, ž njih železo i lejpolične ženske polübili, na štere so si sledkar zmirom zobe brüsili . . . po gorivzetji nezbrojenih slovenskih rejčih med svoje so svoj sloki jezik obogatili, šteri je lih vu psüvanji ino preklinjanji premožen bio; od lejpih slovenskih žensk po lepše sine ino čeri zadoubili“ (str. 7—8).

V stiku s slovensko knjigo in s slovenskimi duhovniki onstran Mure, tako n. pr. z jezikoslovcem Cafom in z Bož. Raičem, se je Košič docela otresel madžarskega vpliva, svoji slovenski zavesti pa je dal izraza na mnogih mestih.

Radi svoje izvirnosti in nove smeri ter novih snovi, ki jih je obravnaval v svojem delu, je Košič med našimi najzanimivejšimi pisatelji, katerega delo zasluži pozornost še danes.

Mestna knjižnica MURSKI SOBOTI

Zvezde.

Na vrtu sem stal. Bil je oktoberski večer. Na treh straneh vrtiča visoko zidovje, na četrti strani se dvigajo kvišku zeleni kostanji. Zato nisem videl v daljavo, oči so se mi dvignile navzgor. Sinje se je bočilo nebo nad mano. Na nebesnem polju so sijale svetle zvezde. Zvezde! Pri tej besedi nekaj svetlega, lepega, daljnega šine skozi dušo. In zdaj sem jih gledal! Tiho so zrle name, zdaj pa zdaj je katera zbežala po sinjem svodu. Kako visoko so, kako daleč so! Iz česa so neki? Kdo jih je raziskal, kdo jih je pregledal? In še vprašanja: kdo jih je postavil na sinjino, kdo je njih luč prižgal, kdo je njih tek uravnal? Kdo mi bo odgovoril, kdo mi bo razjasnil? Ni mi treba čakati na odgovor! Odgovor mi hipoma razsvetli dušo, odpre duševne oči. In ta je odgovor — govor zvezd. Govori mi njihova silna daljava, kliče njihova čudovita lepota, oznanja njih število: Nismo se same naredile, nismo si same poiskale potov po vesoljstvu, nismo si žarnega sija same prižgale. Delo smo Najvišjega, stvar neskončno Modrega!

Da, zvezde so čudovito oznanilo neskončnega Boga. Kako bi mogel reči, da ni Boga, ko gledam to skrivnostno vesoljstvo? Veseljstvo? Ne, to, kar gledam, ni vesoljstvo, to je le neznaten drobec, košček vesoljstva! Saj znanost je pokazala, da se za temi zvezdami, ki jih vidimo, razprostirajo v silnih prostorih neznani svetovi, miljoni nevidnih zvezd in sonc. Do konca ni prodrlo človeško raziskovanje, meje vesoljnega sveta so ljudem skrivnost. Miljoni teh zvezd ne mirujejo, ampak se gibljejo, gibljejo z neznansko hitrostjo. In vendar, s kako natančnostjo se vrši to naglo gibanje! Po začrtanih potih se gibljejo vse, nobena zvezda ne krene s prave poti. Če bi se to zgodilo, bi se rušilo svetovje. — Če pogledaš n. pr. mlatilni stroj, vidiš, kako je umetno sestavljen. Če bi kdo o njem trdil, da se je sam naredil, bi dejali takemu človeku, da ni pri pravi pameti. Vesoljni svet s svojimi velikanskimi telesi — sonci in zvezdami — je tako ogromen in umetno sestavljen stroj, da si ga niti predstavljati ne moremo. Jasno je, da pameten človek ne more reči, da je ta stroj, ta največja umetnina brez mojstra, da ni delo Duha, ki presega vse svetovje, vsa sonca in zvezde. Človeku Zdrave pameti je jasno: vse to je naredilo ono Bitje, ki obvlada ves svet, ki je popolnoma neodvisno od kakega drugega bitja, nasprotno pa je vse od Njega odvisno, skratka bitje, ki ga imenujemo — Bog. Vesoljni svet je čudovita stvar Boga najvišjega. Miljone let že svetijo zvezde in oznanjajo bivanje božje. Tudi zdaj! Saj Bog vodi njih tek, jih obdržuje in ohranja! —

Smejoče se zvezde na sinjem nebu, ko vas gledam, tako mi je lepo in toplo v srcu! Saj čutim navzočnost Onega, ki je vašo lepoto k bivanju priklical, ki je tudi meni življenje dal. Da, o Bog, po tihih zvezdah večernega neba govoriš moji duši. Sem, ki sem. Ki sem zvezde ustvaril, zase sem jih ustvaril in že miljone let pričajo o meni. Sem, ki sem tebe ustvaril, zase sem te ustvaril. Več si kot zvezde, z umom obdarjen in s svobodno voljo. Kako bi torej mogel mene pozabiti, da celo tajiti? Kamenje zvezd neba vpije, ti boš molčal?

Poslušam, jaz neznatna stvar v tem vesoljstvu! Gospod, moj Bog, spoznavam in verujem, verujem! Verujem v tebe, ki si najbolj istinit, izvor vse resničnosti. Verujem v tebe, Stvarnika nebes in zemlje! Na kolenih te priznavam za svojega Gospoda!

Zvezdic žar mi je vžgal ogenj ljubezni do Najvišjega. In s pogledom sem šel tja proti oknu, za katerim je bleščala drobna, rdeča lučka. Rdeča lučka me spomni še več. Saj je pisano in nam sporočeno, da je Stvarnik in Vladar vesoljstva govoril ljudem, da, prišel med ljudi, med nami prebival in je še zdaj vedno med nami v Svestvu!

Moj Gospod in moj Bog! Spoznavam te v veličastni zgradbi svetovja se javljajočega in verujem v te v hišici temni bivajočega!

Zvezde, zvezde, razsvetlite temno noč bednega, nevernega človeka!

Zvezdice, dvigajte me tja visoko k Njemu!

H koncu še. Zapojmo hvalnico treh mladeničev, ki so jo peli sveti v ognjeni peči in slavili Gospoda:

Slavite Gospoda, sonce in luna, slavite Gospoda, zvezde nebesne!

Pošta.

Pozvek M. Vidonci. Vi ste nam javili, naj pošilamo od 1. nov. Vaše Novine vašemi širiteli. Iščite je tam. Smo je nadomestili. — **Gujt Jožef, Borejci.** Kalendare mate pri č. sestraj v Soboti. — **Ovsenjak L. Mlajtinci.** Vi tüdi. — **Vrečič Pauline. Bertinerie.** Mamo zabeleženo, da je Vrečič Apolonija plačala aug. 6. Din 120. Njeni naslov je: Les chabots Aubigny sur Nere. Zdaj pa nekak naročo Novine na naslov tvoj v Bertiverie i se je ne podpisao. Zato smo pitali, što je naročo i što plača. Daj mi glas, jeli si odišla v Bertiverie, ali si pa drüga od Vrečič Apolonije. — **Tanacek Fr. Vadarci.** Nikšega duga nemate več za l. 1935. Kalendare smo vam poslali. — **Kerec Aleksander, Vidonci 107.** Novine za letos plačane. — **Ovsenjak L. Mlajtinci.** Duga na l. 1935 je Din 50. — **Lopert Peter, Kobilje.** Sprejeli za jan. Novine 20 Din, za l. 1935 20 Din ino 60 Din za 15 kalendarov, štere vam po pošti pošilamo. Novine dobite kak želete. — **Gujt Jožef, Borejci.** Listov vam hodi 7, teliko kalendarov dobite v Soboti pri č. sestraj. Naročnine smo letos dobili od vas Din 17+12+156+57=242 Din. — **Škalič Henrik, Francija.** Peneze sprejeli za siromake i naročnino. Listi se zdaj razpošilajo, dobite lepo knigo, ka te vsi zadovolni. Hvala za pozdrave i Bog Vam plačaj trüde na hasek siromaške dece.

K odaji je 7 velikih oralov zemle okoli lepe zidane hiše i krasnoga zidanoga gospodarskoga poslopja na Gornjoj Bistrici hš. 79. Küpec naj se zglasi na **Gor. Bistrici hš. 144.**

Banque S. Baruch
et Cie, 11. Rue Auber 11. Paris - 9 e.
odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vrši vse bančne posle najkolantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66, Ned. Dienst; Luxembourg: št. 5967, Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 24-8

BLAŽENO, MILOSTI PUNO NOVO LETO ŽELE VSEM SVOJIM ODJEMALCOM
CVETIČ JANEZ,
TVORNICA PERILA
MURSKA SOBOTA.

Blaženo, milosti puno novo leto želе vsem svojim odjemalcom
B O H A R A D A M, mesar
D. LENDAVA

PAZITE, ZELO UGODNA PRILIKA.
POZOR! ČEVLJARI, KROJAČI, ŠIVILJE **POZOR!**
Na zalogi imam nekoliko komadov popolnoma novih levoročnih flach i drugih strojev, katere prodam po izvanredno **nizki ceni.** Samo dokler traja zaloga. Zahtevajte ponudbe, to čim prej, da nebode prepozno!
ŠTIVAN ERNEST, tehnična trgovina, radio aparati, gramofoni pisalni in šivalni stroji, kolesa, motorji itd.
MURSKA SOBOTA

BLAŽENO, MILOSTI PUNO NOVO LETO ŽELEJO

Hranilnica in posojilnica v Črensovcih svojim vlagatelom, članom i dužnikom.	Agrarna in gospodarsko-podporna zadruga v Črensovcih svojim vernim kotrigam	Bauer Šamuel, gostilničar v Črensovcih svojim gostom.	Žerdin Kazimir, trgovec v Črensovcih svojim odjemalcom.
Trgovina Brata Žagar v Črensovcih svojim küpcom.	Sarjaš Andrej, krojač v Črensovcih svojim naročnikom.	Klepec Karlo, trgovec v Črensovcih svojim odjemalcom.	Kocet Ivan, trgovec v Črensovcih svojim küpcom.
Kramar Ivan, trgovec v Črensovcih svojim odjemalcom.	Osterc Peter, trgovec v Beltincih svojim odjemalcom.	Klepec Julijan, trgovec v Beltincih svojim odjemalcom.	Prelog August, mesar v Beltincih svojim odjemalcom.
Novak Jurij, trgovec v D. Lendavi svojim odjemalcom.	Weissenstern Ignac, trgov. v D. Lendavi svojim odjemalcom.	Leonhard Josip, pekarna v D. Lendavi svojim odjemalcom.	Gönc Gabriel, pekarna v D. Lendavi svojim odjemalcom.
Vukan Ludvig, kavarnar v D. Lendavi svojim gostom.	Klepec Joško ml., trgovec v Turnišči svojim odjemalcom.	BADER HERMAN, trgovec D. LENDAVA in TURNIŠČE svojim odjemalcom.	Rous Josip, trgovec v Turnišči svojim odjemalcom.
»TIVAR«, poslovodja Adolf Preiss, Sobota svojim odjemalcom.	Eugen in Arnold Heimer, železnina in trgovina z meš. blagom, M. Sobota svojim odjemalcom.	Sukič Jurij, klobučar M. Sobota svojim odjemalcom.	Drogerija »Beli križ«, M. Sobota svojim odjemalcom.
Benčec Franc, Knjigarna in trgovina s papirjem Sobota svojim odjemalcom.	Kološa Janez, čevljar Sobota, Cvetna ulica svojim odjemalcom.	Hojer Ludovik, trgovina z meš. blagom, Sobota svojim odjemalcom.	Joško Brumen, zaloga „Peko" čevljev in „Soko" oblek Sobota svojim odjemalcom.
Sidonija Novak, slaščičarna Sobota svojim odjemalcom.	Kr. Hiršl in Sinova, manufakturna trgovina, Sobota svojim odjemalcom.	Brata Šiftar in Hahn, Sobota svojim odjemalcom.	KALMAN PAVEL, trgovec D. LENDAVA svojim odjemalcom.

Novine izhajajo vsaki četrtek za prišestno nedelo. — Za tiskarno Balkánji Ernest. Dolnja Lendava. — Izdajatelj in urednik, Klekl Jožef, župnik v pok.